

ΔΥΟ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΚ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Αἱ δύο κατωτέρω δημοσιευόμεναι ἐπιγραφαί, ἀποτελοῦσαι δόγματα ἤτοι τιμητικὰ ψηφίσματα τῶν Συνόδων τῆς Μεσσήνης εὐρέθησαν κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου ἐνεργηθείσας ἀνασκαφάς, τὸ 1960 καὶ 1962 (πβλ. ΠΑΕ 1960, σ. 215—ἐνθα ἕκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας εἰς τὸν στ. 3 τὸ ἈΝΤΙΣΤΡΑΤΑΓΟΣ συντεμήθη εἰς ΣΤΡΑΤΑΓΟΣ —καὶ 1962, σ. 102).

ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣΣΥΝΕΔΡΩΝΦΙΛΟΞΕΝΙΔΑΤΟΥΕΠΙΘΕΟΔΩ[ρου] ΔΟΓΜΑ

ΕΠΕΠΟΠΛΙΟΣΚΟΡΝΗΛΙΟΣΣΚΕΠΙΩΝΟΤΑΜΙΑΣΚΑΙΑΝΤΙΣΤΡΑΤΑΓΟΣΑΝΥ
 ΠΕΡΒΑΗΤΩΙΧΡΩΜΕΝΟΣΕΥΝΟΙΑΙΤΑΙΕΙΣΤΟΝΣΕΒΑΣΤΟΝΚΑΙΤΟΝΟΙΚΟΝΑΥ
 5 ΤΟΥΠΑΝΤΑΜΙΑΝΤΕΜΕΓΙΣΤΑΝΚΑΙΤΙΜΙΩΤΑΤΑΝΕΥΧΑΝΠΕΠΟΙΗΜΕΝΟΣ
 ΕΙΣΑΠΑΝΑΒΛΑΒΗΤΟΥΤΟΝΦΥΛΑΣΣΕΣΘΑΙΩΣΑΠΟΤΩΝΚΑΘΕΚΑΣΤΟΝΕΑΥΤΟΥ
 ΕΠΙΔΕΙΚΝΥΤΑΙΕΡΓΩΝ.ΕΤΕΔΕΣΕΜΕΝΤΑΚΑΙΣΑΡΕΙΑΜΗΔΕΝΜΗΤΕΔΑΠΑΝΑΣ
 ΜΗΤΕΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣΕΝΔΕΙΠΩΝΜΗΔΕΤΑΣΥΠΕΡΤΑΝΔΙΑΤΟΥΣΕΒΑΣΤΟΥΘΥΣΙΑΝ
 ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣΠΟΤΙΤΟΥΣΘΕΟΥΣΑΜΑΚΑΙΤΑΣΠΛΕΙΣΤΑΣΤΩΝΚΑΤΑΤΑΝΕΠΑΡΧΕΙΑΝΠΟ
 10 ΔΕΩΝΕΥΝΕΑΥΤΩΙΤΟΥΑΥΤΟΥΤΟΥΠΟΙΕΙΝΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΑΜΕΝΟΣ.ΕΠΙΓΝΟΥΣΔΕΚΑΙΓΑΙΟΝ
 ΤΟΝΥΙΟΝΤΟΥΣΕΒΑΣΤΟΥΤΟΥΠΕΡΤΑΣΑΝΘΡΩΠΩΝΠΑΝΤΩΝΝΕΩΤΗΡΙΑΣΤΟΙΣΒΑΡΒΑΡΟΙΣΜΑ
 ΧΟΜΕΝΟΝΥΓΓΙΑΙΝΕΙΝΤΕΚΑΙΚΙΝΔΥΝΟΥΣΕΚΦΥΓΟΝΤΑΑΝΤΙΤΕΤΙΜΩΡΗΣΘΑΙΤΟΥΣΠΟΛΕ
 ΜΙΟΥΣΥΠΕΡΧΑΡΗΣΩΝΕΠΙΤΑΙΣΑΡΙΣΤΑΙΣΑΝΓΕΛΙΑΙΣΣΤΕΦΑΝΑΦΟΡΕΙΝΤΕΠΑΝΤΟΙΣΔΙ
 ΕΤΑΣΕΚΑΙΘΥΕΙΝΑΠΡΑΓΜΟΝΑΣΟΝΤΑΣΚΑΙΑΤΑΡΑΧΟΥΣΑΥΤΟΣΤΕΒΟΥΤΩΤΩΝΠΕΡΙ
 15 ΤΑΣΓΑΙΟΥΣΩΤΗΡΙΑΣΚΑΙΘΕΑΙΣΕΠΕΔΑΨΙΛΕΥΣΑΤΟΠΟΙΚΙΛΑΙΣΩΣΕΡΙΝΜΕΝΓΕΙΝΕ
 ΣΘΑΙΤΑΓΕΝΟΜΕΝΑΤΩΝΓΕΓΟΝΟΤΩΝΤΟΔΕΣΕΜΝΟΝΑΥΤΟΥΔΠΕΟΥΦΥΛΑΧΘΗΜΕΝΕΦΙΛΟ
 ΤΙΜΗΘΗΔΕΚΑΙΔΙΔΑΙΠΩΝΑΠΟΤΑΝΚΑΙΣΑΡΟΣΑΜΕΡΑΝΑΜΕΡΑΣΔΥΤΑΝΑΡΧΑΝΤΑΝ
 ΥΠΕΡΓΑΙΟΥΘΥΣΙΑΝΠΟΙΗΣΑΣΘΑΙΑΠΟΤΑΣΑΜΕΡΑΣΕΝΑΙΤΟΠΡΩΤΟΝΥΠΑΤΟΣΑΠΕΔΕΙ
 ΧΘΗΔΙΕΤΑΣΑΤΟΔΕΑΜΙΝΚΑΙΚΑΘΕΚΑΣΤΟΝΕΝΙΑΥΤΟΝΤΑΝΑΜΕΡΑΝΤΑΥΤΑΝΜΕΤΑ
 20 ΘΥΣΙΑΝΚΑΙΣΤΕΦΑΝΑΦΟΡΙΑΣΔΙΑΓΕΙΝΟΣΟΙΣΔΥΝΑΜΕΘΑΙΔΑΡΩΤΑΤΑΚΑΙ (.⁴⁵.)ΤΑΤΑ
 ΕΔΟΣΕΤΟΙΣΣΥΝΕΔΡΟΙΣΠΡΟΔΕΚΑΠΕΝΤΕΚΑΛΛΑΝΔΩΝ (vacat)

Ἡ πρώτη ἐπιγραφή (πίν. 41).

Εὐρέθη εἰς τὴν ἐλίχωσιν τῆς μνημειώδους κλίμακος, ἣτις ἀπετέλει τὴν ἀπὸ Βορρᾶ πρόσβασιν εἰς τὴν μεγάλην τετράστων ἀύλην τῆς ὑποτεθείσης ἀγορᾶς τῆς Μεσσήνης.

Ἡ ἐπιγραφή εἶναι χαραγμένη ἐπὶ πλακὸς ἐκ σκληροῦ τιτανολίθου, πλάτους 0.50, πάχους 0.125 καὶ μεγ. σωζ. ὕψους 0.505 μ. Τὸ ὕψος τῶν γραμμάτων τῆς εἶναι 0.014 τὸ δὲ διάστιχον 0.01 μ.

Ἴδου πῶς ἔχει τὸ κείμενον αὐτῆς καὶ ἐν μεταγραφῇ :

Γραμματέως Συνέδρων Φιλοξενίδα τοῦ ἐπὶ Θεοδώ[ρου]
Δόγμα

Ἐπεὶ Πόπλιος Κορνήλιος Σκειπίων ὁ ταμίας καὶ ἀντιστράταγος ἀν-
περβλήτω χρώμενος εὐνοία τῆ εἰς τὸν Σεβαστὸν καὶ τὸν οἶκον αὐ-
5 τοῦ πάντα μίαν τε μεγίσταν καὶ τιμιωτάταν εὐχὰν πεπονημένος,
εἰς ἅπαν ἀβλαβῆ τοῦτον φυλάσσεσθαι, ὡς ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστον ἑαυτοῦ
ἐπιδείκνυται ἔργων, ἐτέλεσε μὲν τὰ Καισάρεια μηδὲν μῆτε δαπάνας
μῆτε φιλοτιμίας ἐνλείπων μηδὲ τὰς ὑπὲρ τῶν διὰ τοῦ Σεβαστοῦ θυσιῶν
εὐχαριστίας ποτὶ τοὺς θεοὺς ἅμα καὶ τὰς πλείστας τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν πό-
10 λεων σὺν ἑαυτῷ τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν κατασκευασάμενος, ἐπιγνοὺς δὲ καὶ Γάϊον
τὸν υἱὸν τοῦ Σεβαστοῦ τὸν ὑπὲρ τὰς ἀνθρώπων πάντων σωτηρίας τοῖς βαρβάρους μα-
χόμενον ὑγιαίνειν τε καὶ κινδύνους ἐκφυγόντα ἀντιτετιμωρῆσθαι τοὺς πολε-
μίους, ὑπερχαρῆς ὢν ἐπὶ ταῖς ἀρίσταις ἀγγελίαις, στεφαναφορεῖν τε πάντοις δι-
έταξε καὶ θύειν, ἀπράγμονας ὄντας καὶ ἀταράχους, αὐτὸς τε βουθυτῶν περὶ
15 τὰς Γαῖου σωτηρίας καὶ θεαῖς ἐπεδαφιλεύσατο ποικίλαις, ὡς ἔρων μὲν γείνε-
σθαι τὰ γενόμενα τῶν γεγονότων, τὸ δὲ σεμνὸν αὐτοῦ δι' ἴσον φυλαχθῆμεν, ἐφιλο-
τιμήθη δὲ καὶ διαλιπὼν ἀπὸ τῶν Καισαρος ἀμερῶν ἀμέρας δύο τὰν ἀρχὰν τῶν
ὑπὲρ Γαῖου θυσιῶν ποιήσασθαι ἀπὸ τῆς ἀμέρας ἐν ᾗ τὸ πρῶτον ἕπατος ἀπεδει-
χθη. διετάξατο δὲ ἁμῖν καὶ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τὰν ἀμέραν ταύταν μετὰ
20 θυσιῶν καὶ στεφαναφορίας διάγειν ὅσοις δυνάμεθα ἰλαρώτατα καὶ (4·5), τατα
ἔδοξε τοῖς συνέδροις πρὸ δέκα πέντε καλανδῶν.

Στ. 1. Γραμματέως Συνέδρων Φιλοξενίδα τοῦ ἐπὶ Θεοδώ[ρου]

Ὁ γραμματεὺς τῶν συνέδρων Φιλοξενίδας ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν κατωτέρω δη-
μοσιευομένην ἐπιγραφὴν τῆς Μεσσήνης (στ. 6), πιθανώτατα ὡς πατὴρ τοῦ δι' αὐτῆς
τιμωμένου Μνασιστράτου. Τὴν γραμματείαν του ἤσκησεν ὁ Φιλοξενίδας ἐπὶ Θεοδώ[ρου],
ὅστις, ἂν κρίνωμεν ἐξ ἀναλόγων ἐπιγραφῶν αὐτῆς ταύτης τῆς Μεσσήνης¹, πρέπει νὰ
ᾔητο ὁ ἐπώνυμος ἱερεὺς τῆς Μεσσήνης, πιθανώτατα λοιπὸν ὁ τοῦ Διὸς τοῦ Ἴθωμάτα.
Γνωστὴ ἄλλως τε τυγχάνει ἢ ἀπὸ τοῦ ἱερέως² ἢ τῆς ἱερείας³ τοῦ σπουδαιότερου
ἐν τῷ τόπῳ ἱεροῦ χρονολόγησις.

1 IG V, 1 1467, 1469, 1470, 1471. Πβλ. καὶ FOU-
CART, Expl., 154.

2 Οὕτω π.χ. εἰς τὰς ἐπιγραφάς: τῆς Μεσσήνης IG
V, 1 1467: [ἐπὶ ἱερῷ] ἑὸς Ζευξιδάμου... ἔτους... ἀγωνο-
θέτης, 1468, 19: ἐπὶ ἱερέως τοῦ Διὸς τοῦ Ἴθωμάτου Ἀπελ-
λίανος τοῦ Φιλίππου, 1469: ἐπὶ ἱερέως Κρεσφόντου τοῦ

(<) ἔτους οἰγ (=113 ἀπὸ Ἀκτίου=82 μ.Χ.) πρβλ. καὶ
IG XII, 9 916 (Χαλκίδος): ἱερέως δὲ Μάρκου Ἰουνίου
Σεϊλανοῦ Ἐθκλέους τοῦ Βακχίδου κλπ.

3 Βλ. τὰς ἐπιγραφάς τῶν Ἀθηναίων IG III² 4126,
4175, 4210 κλπ.

Στ. 3. *Πόπλιος Κορνήλιος Σκιπίων, ὁ ταμίης καὶ ἀντιστράταγος*

Πρόκειται περὶ τοῦ Ρωμαίου ἡγεμόνος ἢ ἄρχοντος¹ τῆς ἐπαρχίας Ἀχαΐας², ὅστις ἔφερε συνήθως καὶ τὸν τίτλον τοῦ ταμίου (ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὸν ρωμαϊκὸν quaestor) καὶ τὸν τίτλον τοῦ ἀντιστρατήγου³ (ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὸν ρωμαϊκὸν pro praetore).

Στ. 4. *Ἀνυπερβλήτω χρώμενος εὐνοία τῶ εἰς τὸν Σεβαστὸν καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ πάντα*

Σεβαστὸς εἶναι βεβαίως καὶ ἐδῶ (βλ. ΠΑΕ 1959, σ. 170) ὁ Αὐγουστος, πρὸς τὸν ὁποῖον, ὡς καὶ πρὸς ὅλην τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, ἔτρεφεν ὁ Σκιπίων ἀπεριόριστον εὐνοίαν (ἀγάπην). Ἦτο λοιπὸν καὶ ὁ ἡμέτερος Σκιπίων ἐκ τῶν φιλοκαισάρων⁴, δι' ὃ καί,

Στ. 5., *μίαν τε μεγίσταν καὶ τιμωτάταν εὐχὰν ἔκαμε,*

Στ. 6., *εἰς ἅπαν, δηλ. εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον: ἀβλαβῆ τὸν οἶκον τοῦ Σεβαστοῦ φυλάσσεισθαι*

Ἀποδεικνύεται δ' ἡ μεγάλη πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Καίσαρος ἀγάπη τοῦ Σκιπίωνος καὶ ἀπὸ τῶν (στ. 6) καθ' ἕκαστον ἑαυτοῦ ἔργων, διότι

α) Στ. 7. *ιδίαις δαπάναις ἐτέλεσε τὰ Καισάρεια ἤτοι τοὺς πρὸς τιμὴν τοῦ Καίσαρος τελουμένους ἀγῶνας*⁵ καὶ

β) Στ. 9 - 10. *ἐτέλεσεν ὑπὲρ τοῦ Σεβαστοῦ εὐχαριστήριον πρὸς τοὺς θεοὺς θυσίαν, ἐφρόντισε δὲ ἢ ἐπέτυχε νὰ πράξουν τὸ αὐτὸ (κατασκευασάμενος) καὶ πλείσται ἄλλαι πόλεις τῆς ἐπαρχίας (Ἀχαΐας).*

1 Οὕτω ἀποκαλεῖ αὐτοὺς ΔΙΩΝ Ο ΚΑΣΣΙΟΣ (LV 27. 6), ὅστις περαιτέρω (LVIII 12. 4) λέγει ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐπαρχιῶν ἐπὶ Αὐγούστου ἦσαν ἐπιτήσιοι (= ἐνιαύσιοι) καὶ κληρωτοί, ἐπέμποντο δὲ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου (Γερουσίας).

2 Ἡ ἐπαρχία Ἀχαΐας, διοικουμένη πρότερον μετὰ τῆς Μακεδονίας, φαίνεται ὅτι δὲν ἀπετέλει μέχρι τοῦ 27 π.Χ. ἰδιαιτέραν γερουσιαστικὴν ἐπαρχίαν, περιελάμβανε δὲ πλὴν τῆς κυρίως Ἑλλάδος τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἠπειρὸν, μὲ μητρόπολιν καὶ ἔδραν τοῦ διοικητοῦ τὴν μεγάλην *colonia Julia* τῆς Κορίνθου (Φ. ΧΕΡΤΣΒΕΡΓ, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, τ. I, ἐν Ἀθήναις 1902, σ. 627 κ.ἐξ. Βιβλιοθήκη Μαρσολῆ, μετάφρ. Π. Καρολίδου).

3 Ἐν ἄλλῃ ἐπιγραφῇ τῆς Μεσσηνίας (IG V, 1 1462) ἀναφέρεται ὡς ταμίης καὶ ἀντιστρατήγος ὁ *Māρκος Καίσιος Γάλλος*, ὅστις καὶ ἐπισκεύασε τὰς στοὰς τοῦ Ἀσκληπείου.—Περὶ τῶν τίτλων τοῦ στρατηγοῦ καὶ τοῦ ἀντιστρατήγου βλ. P. FOUCART, *Rev. de Phil.* 23, 1899, 260 ἐξ. P. ROUSSEL, *BCH* 31, 1907, 339 καὶ ἰδίᾳ M. HOLLÉAUX (*Hermes* 49, 586), ὅστις λέγει ὅτι «Οἱ Ἕλληνας πάσης ἐποχῆς ὀλίγον ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὰς λεπτότητας (*subtilités*) τῆς ἐν Ρώμῃ χρησιμοποιομένης ὁρολογίας, ἐξηκολούθησαν νὰ μεταχειρίζονται πρὸς ὑπόδειξιν τῶν ρωμαίων ἀρχόντων τῶν ἐπαρχιῶν τὴν

στρατιωτικὴν ὀνομασίαν, ἣτις ἐφηρμόσθη ἀρχικῶς ὑπ' αὐτῶν διὰ πάντας τοὺς ἀρχηγούς τῶν ρωμαϊκῶν στρατευμάτων».

4 Πβλ. καὶ τοὺς φιλοκαισάρους: Κλεόφατον Ἀριστέως τῆς Μεσσηνίας (IG V, 1 1449): Διοκλῆα τὸν δαδοσχὸν τῆς ἐπιγραφῆς Ἀθηνῶν IG III² 4175 (= III 615) ἀρχίατρον Ἐνοφῶντα τῆς Κῶ (SIG³ 2, 804, 10) καὶ τοὺς εἰς πλείονας ἐπιγραφάς τῆς Χίου μνημονουμένους (Γ. ΖΟΛΩΤΑ, Ἐπιγραφαὶ Χίου ἀνέκδοτοι, σ. 218, 231, 267, 276). Πβλ. ὁμοίως καὶ τοὺς φιλαργίππας τῆς Σμύρνης (: (Suppl. E. G. 18, 518), τοὺς Ἀγορπιαστὰς τῆς Σπάρτης (IG V, 1 374) καὶ πλείστους φιλορωμαίους.

5 Ὡνομάζοντο οὕτω ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου καὶ ἐξῆς καὶ οἱ εἰς τὴν λατρείαν τῶν ἀποθεωθέντων μελῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου ἀφιερωμένοι ναοὶ ἢ οἰκοδομήματα (πβλ. IG V, 1 1462, 3) καὶ οἱ παρ' αὐτοὺς πρὸς τιμὴν τῶν Καισάρων τελούμενοι ἀγῶνες, ἰδίᾳ δὲ οἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Καίσαρος Γαίου τελούμενοι, ὡς μαρτυροῦσιν ἐπιγραφαί: τῆς Κῶ (SIG 1065, 9), τῆς Κορίνθου IGR (IG VII 1856), τῆς Χίου (L. ROBERT, *BCH* 57, 1933, 259 ἐξ. τοῦ Γυθείου (*Rev. Arch.* 1929, 86, 26, L. ROBERT, *BCH* 57, 1933, 523) καὶ ἄλλων ἀκόμη πόλεων. Καὶ οἱ ἐν Μεσσηνίᾳ δὲ πρωτοβουλία τοῦ ἀντιστρατήγου Σκιπίωνος γενόμενοι ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Γαίου—θετοῦ υἱοῦ τοῦ Αὐγούστου—βεβαίως θὰ ἐτελέσθησαν.

Στ. 10 - 11. Ἐπιγονὸς δὲ καὶ Γάϊον/τὸν υἱὸν τοῦ Σεβαστοῦ

Ὁ Γάϊος γεννηθεὶς τὸ 19 π.Χ.¹ ἦτο ἐγγονὸς τοῦ Αὐγούστου ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ἰουλίας, υἰοθετήθη δ' ὑπ' αὐτοῦ εἰς ἡλικίαν 3 ἐτῶν², δι' ὃ καὶ ὡς υἱὸς τοῦ Σεβαστοῦ ἀναγράφεται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ.

Στ. 11 - 12. τὸν ὑπὲρ τᾶς ἀνθρώπων ἀπάντων σωτηρίας τοῖς βαρβάροις μα/χόμενον, ὑγιαίνειν καὶ κινδύνους ἐκφυγόντα ἀντιτετιμωρῆσθαι τοὺς πολεμίους

Ὁ Γάϊος ἀποδειχθεὶς ὕπατος εἰς ἡλικίαν 15 ἐτῶν³, ἦτοι τὸ 4 π.Χ., καὶ περιβληθεὶς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνθυπάτου⁴ ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου εἰς τὴν Ἀνατολήν ad res orientis componendas (Tac. Ann. II 42). Ἐπαναστατησάντων δ' ἐκεῖ τῶν Ἀρμενίων τὸ 2 μ.Χ.⁵ ἐπολιόρησε τὴν πόλιν αὐτῶν Ἀρτάγειρα, ὅπου καὶ ἐτραυματίσθη⁶, ἀλλ' οὐχὶ θανασίμως, εἰς τοῦτον δὲ τὸν τραυματισμὸν θὰ ἀναφέρεται βεβαίως ἢ φράσις ὑγιαίνειν τε καὶ κινδύνους ἐκφυγόντα τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς, ὁπότε οἱ μνημονευόμενοι βάρβαροι θὰ εἶναι οἱ Ἀρμένιοι.

Στ. 13. Μεγάλως διὰ τὰς ἀγγελίας ταύτας χαίρων ὁ Σκιπίων διέταξε πάντοις⁷ (=πᾶσι) στεφαναφορεῖν, δηλ. νὰ φέρωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἑορταστικούς στεφάνους καὶ νὰ κάμουν θυσίας, χωρὶς νὰ ἀνησυχοῦν καὶ νὰ ταράσσονται, αὐτὸς δὲ βουθυτῶν ἦτοι θύων βούων εὐχαριστήριον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ Γαίου καὶ

Στ. 15. θεαῖς ἐπεδαψιλεύσατο ποικίλαις⁸, δηλαδὴ ποικίλα θεάματα προσέφερον εἰς τοὺς πολίτας.

Στ. 15 - 16. Ὡς ἔριν μὲν γείνε/σθαι τὰ γενόμενα τῶν γεγονότων. Κατὰ τὸν καθηγ. L. ROBERT, ὃν ἠρώτησα σχετικῶς, ἡ φράσις αὕτη εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸ ὕφος τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπιγραφῆς, ἐνέχει δηλαδὴ τὴν ιδέαν τῆς ἀμίλλης (ἔριδος) μεταξὺ τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Σκιπίωνος. Σημαίνει ἐπομένως ὅτι αἱ πρόσφατοι γενναιοδωρίαί του (τὰ γενόμενα) δηλ. τὰ ποικίλα θεάματα (θεαί), ἀμιλλῶνται πρὸς τὰς παλαιότερας γενναιοδωρίας ἢ πράξεις του (τὰ γεγονότα).

Στ. 16 - 19. Ἐφιλοτιμήθη δὲ καὶ διαλιπὼν ἀπὸ τᾶν Καίσαρος ἀμερᾶν ἀμέρας δύο τὰν ἀρχᾶν τᾶν/ὑπὲρ Γαίου θυσιᾶν ποιήσασθαι, ἀπὸ τᾶς ἀμέρας ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ὕπατος ἀπεδεί/χθη ἦτοι «κατέβαλεν ὄλον αὐτοῦ τὸν ζῆλον, ἀφήσας διάστημα (διαλιπὼν) δύο ἡμερῶν ἀπὸ τῶν ἡμερῶν (τῆς ἑορτῆς) τοῦ Καίσαρος, ἵνα ἀρχίσῃ (ποιήσασθαι τὰν ἀρχᾶν) τὰς ὑπὲρ

1 ΔΙΩΝ Ο ΚΑΣΣΙΟΣ LIV 8.

2 ΔΙΩΝ LIV 18. Suet. Aug. 64. VELL. PAT. II 66.

3 Tac. Ann. I 3.

4 Tac. II 42. Suet. Aug. 64.

5 ΔΙΩΝ LV 10α.

6 VELL. PAT. II 102. ΔΙΩΝ LV 10 (ΖΩΝΑΡΑΣ X 36) FLORUS II 32.

7 Ἡ εἰς - οἰς κατάληξις τῆς τριτοκλίτου δοτικῆς πληθυντικῆς προῆλθε κατὰ G. MEYER (Gr. Gram.⁸ 475) ἐκ νεωτέρων βορειοδυτικοελληνικῶν ἐπιδράσεων, ἐν ᾧ οἱ THUMB-KIEKERS (Griechische Dialekte I, Heidelberg 1932, 106) φρονοῦν, ὅτι δυνατόν νὰ πρόκειται περὶ μιᾶς αὐθορμήτου ἐμφανίσεως τῆς Κοινῆς. Πάντως ἡ εἰς - οἰς κατάληξις τῶν τριτοκλίτων ἐπέρασε

κατὰ τοὺς THUMB - KIEKERS (ἔ.ἀ. σ. 254). περὶ τὰ τέλη τοῦ 3ου π.Χ. αἰ. εἰς Βοιωτίαν, εἰς ἔτι δὲ νεωτέρους χρόνους συναντᾶται ἀκόμη καὶ εἰς μέρη ἔνθα δὲν ἀποδεικνύεται ἢ δὲν εἶναι πιθανὴ αἰτωλικὴ ἐπίδρασις, ὡς π.χ. εἰς τὴν Λακωνίαν καὶ τὴν Μεσσηνίαν. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην πράγματι τὴν συναντῶμεν εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῆς Ἀνδανίας (1ου π.Χ. αἰ. IG V, 1, 1390, 48 πάντοις) καὶ εἰς ἄλλην ἐπιγραφὴν τῆς Μεσσηνίας (IG V, 1, 1432, 28 εἰκόνοις).

8 Τὸ ἐπιδαψιλεύω (-ομαι) συντάσσεται βεβαίως μετ' αἰτιατικῆς ἐνίοτε ὁμως καὶ μετὰ γενικῆς. Ἡ ἐνταῦθα μετὰ δοτικῆς σύνταξις τοῦ ξενίξει, ἀλλ' ἴσως θὰ πρόπει νὰ ἐρμηνευθῇ ὡς δοτικὴ τοῦ ὄργανου.

τοῦ Γαίου θυσίας, ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν οὗτος ἀνεκηρύχθη διὰ πρώτην φοράν ὑπατος (ἦτοι τὸ 1 μ.Χ.).

Στ. 19 - 20. *διετάξατο δὲ ἀμῶν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τὰν ἀμέραν ταύταν μετὰ/θυσιᾶν καὶ στεφαναφορίας διάγειν, ὅσοις δυνάμεθα ἰλαρότατα καί... Ὄρισε δὲ εἰς ἡμᾶς διὰ διαταγῆς του ἕκαστον ἔτος νὰ διάγωμεν τὴν ἡμέραν ταύτην μετὰ θυσιῶν καὶ στεφαναφορίας δι' ὅσων μέσων δυνάμεθα εὐθυμότατα καί...*

Χρονολογία τῆς ἐπιγραφῆς.

Ἐκ τῶν πηγῶν εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁ Γαῖος τὴν πρώτην (μονοετῆ) αὐτοῦ ὑπατεῖαν ἤσκησεν ἐν Συρίᾳ τὸ 1 μ.Χ.¹, τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος (2 μ.Χ.) ἐπολιόρησε τὰ Ἀρτάγειρα τῆς Ἀρμενίας, ὅπου καὶ ἐτραυματίσθη, οἱ δὲ στρατιῶταί του ἐχαιρέτισαν τόσον τὸν θετὸν πατέρα του Αὐγουστον ὅσον καὶ τὸν Γαῖον ὡς αὐτοκράτορας τὸ 2 μ.Χ.² Τὸν Γαῖον κατόπιν τῶν νικῶν του, ἀνέμενον ἐν Ρώμῃ θρίαμβος, πλὴν ὁμως οὗτος ἀντ' αὐτοῦ, ἔγραψεν εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι ἐπεθύμει ν' ἀποσυρθῆ καὶ νὰ ζῆσῃ εἰς τινα κρυφὴν θέσιν τῆς Συρίας³. Μάτην ὁ Αὐγουστος ἐπεχείρησε νὰ τὸν μεταπέισῃ. Ὄταν δὲ πλέον ὁ Γαῖος ἀπεφάσισε νὰ πλεύσῃ εἰς Ἰταλίαν μὲ κοινόν τι πλοῖον, ἀπέθανεν εἰς Λίμυρα⁴, παρὰ τὸν πόλιν τῆς Λυκίας, κατὰ Μάρτιον τοῦ 4 μ.Χ.⁵

Κατὰ ταῦτα ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφή ὡς ἀναφέρουσα μὲν τὸν κατὰ βαρβάρων (Ἀρμενίων) πόλεμον τοῦ Γαίου εἶναι μεταγενεστέρα τοῦ 2 μ.Χ., ὡς ὁμιλοῦσα δὲ περὶ τοῦ Γαίου ὑγιαίνοντος ἀκόμη εἶναι προγενεστέρα τοῦ θανάτου του (κατὰ Μάρτιον τοῦ 4 μ.Χ.). Πρέπει ἐπομένως νὰ ἐχαράχθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 2^{ου} ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 3^{ου} μ.Χ. ἔτους.

Ἄς ὁμιλήσωμεν ἤδη περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ μνημονευομένου Ρωμαίου διοικητοῦ τῆς ἐπαρχίας (Ἀχαΐας) Ποπλίου Κορνηλίου Σκιπίωνος.

Πόπλιοι Κορνήλιοι Σκιπίωνες, κατὰ τὴν ἀπασχολοῦσαν ἡμᾶς Αὐγούστειον περίοδον, εἶναι γνωστοὶ μέχρι τοῦδε οἱ ἑξῆς: α) ἔξ ἐπιγραφῆς τῶν Ἀθηνῶν (IG III, 1, 580) εὐρεθείσης εἰς τὴν νοτιὰν κλιτὸν τῆς Ἀκροπόλεως, χαραχθείσης δ' ἐπὶ ἀπολεσθέντος ἀνδριάντος τοῦ ἀντιστρατήγου καὶ ταμίου Ποπλίου Κορνηλίου Σκιπίωνος, ἔργου Κηφισοδώρου τοῦ νεωτέρου.

Ἴδου πῶς ἔχει τὸ κείμενον τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης:

Ο ΔΗΜΟΣ
ΠΟΠΛΙΟΝ ΚΟΡΝΗΛΙΟΝ ΠΟΠΛΙΟΥ ΥΙΟ[Ν]
ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΤΑΜΙΑΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗ
ΓΟΝ ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΑ
ΚΗΦΙΣΟΔ[Ω]ΡΟΣ ΕΠΟΙΗΣΕΝ⁶

Πρόκειται λοιπὸν ἐνταῦθα περὶ τοῦ υἱοῦ δμωνύμου πατρός, ὅστις διετέλεσεν —ὡς ὁ ἡμέτερος— ἀντιστράτηγος καὶ ταμίας. Καὶ ἐρωτᾶται ἤδη, πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸ ἡμέτερον πρόσωπον ἢ περὶ ἄλλου;

¹ ΔΙΩΝ ΚΑΣΣΙΟΣ LX 10^α.

² ΔΙΩΝ ἔ.ἀ. ΜΟΝΥΜ. ΑΝΚΥΡΑΝΟΥΜ (ἔκδ. Μομμσεν²) 15.

³ VELL. PAT. II 102. ΔΙΩΝ LV 10^α.

⁴ VELL. PAT. II 102. ΔΙΩΝ LV 10^α. ΖΩΝΑΡΑΣ X 36

⁵ DECRETUM PISANUM XI 1421. FASTI GABINI XIV 2801.

⁶ Πρόκειται περὶ τοῦ νεωτέρου Κηφισοδώρου γνω-

Ὁ ΕΤΤΟΡΕ ΔΕ ΡΟΥΓΓΙΕΡΟ¹ θεωρεῖ πιθανόν, ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἀναφέρεται εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἡ Ἀχαΐα ἦτο προσηρητημένη εἰς τὴν Μακεδονίαν ἤτοι τοὺς πρὸ τοῦ 27 π.Χ. Ἀφ' ἐτέρου ὁ ΕΔΜ. ΓΡΟΑΓ² φρονεῖ — ἀγνοῶ ποῦ στηριζόμενος³ — ὅτι ἡ ἐπιγραφή θὰ ἐχαράχθη περὶ τὸ 22 π.Χ., ὅτε ὁ Σκιπίων θὰ διετέλεσεν ἀντιστράτηγος Ἀχαΐας.

Περισσότερον ἐν τούτοις πιθανὸν εἶναι ὁ Σκιπίων τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηναίων νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν τῆς Μεσσήνης, ἤτοι ὅτι καὶ ἐκεῖνη ἡ ἐπιγραφή θὰ πρέπει νὰ χρονολογηθῇ, ὡς ἡ τῆς Μεσσήνης, εἰς τὸ 2/3 μ.Χ. ἐκτὸς ἐὰν ὁ Σκιπίων διὰ δευτέραν φορὰν διετέλεσεν ἀντιστράτηγος Ἀχαΐας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο ἀσύνηθες.

β) Πόπλιος Κορνήλιος Σκιπίων εἶναι ἐπίσης γνωστὸς καὶ ἐξ ἀτελῶς περιωθεισῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς Θυατειρηνοὺς⁴. Εἰς ταύτην, ὁ μὴ σωζόμενος τίτλος τοῦ Σκιπίωνος συμπληροῦται ὑπὸ τοῦ ἐκδότη [Ἀνθύπατος Ρωμαίων]. Ἐπειδὴ δ' εὐρέθησαν ἐν Μυσίᾳ καὶ νομίσματα τῆς ἐν αὐτῇ πόλεως Πιτάνης⁵, φέροντα ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς αὐτῶν ὄψεως δαφνοστεφῆ τὴν κεφαλὴν τοῦ Αὐγουστου, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης γυμνὴν τὴν κεφαλὴν τοῦ Σκιπίωνος, μὲ πέριξ αὐτῆς τὴν ἐπιγραφὴν Π. ΣΚΙΠΙΩΝ⁶, γνωστοῦ δ' ἀφ' ἐτέρου ὄντος, ὅτι περὶ τὸ 6/5 π.Χ. ὁ Αὐγουστος ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἀνθυπάτους Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς ν' ἀπεικονίζουσι τὰς κεφαλὰς τῶν ἐπὶ τῶν νομισμάτων⁷, θεωρεῖται πιθανόν ὅτι ὁ ἐν λόγῳ Σκιπίων θὰ διετέλεσε διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Ἀσίας τὸ 7/6 π.Χ.⁸ Κατόπιν ὅμως τῆς χρονολογήσεως τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς εἰς τὸ 2/3 μ.Χ. δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου διατελέσαντος ἄρχοντος κατ' ἄρχαζ μὲν Ἀσίας, ἀργότερον δὲ Ἀχαΐας, δεδομένου ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἠδύνατο νὰ ἄρξῃ ὁμοίαν ἐπαρχιακὴν ἀρχὴν ἐπανειλημμένως.

γ) Ἐπιγραφὴν τιμῶσαν τὸν ἀνθύπατον Κορνήλιον Σκιπίωνα ἀναφέρει ὅτι εἶδεν ἐν Μυσίᾳ τῆς Μ. Ἀσίας ὁ καθηγ. L. ROBERT (Annuaire du Collège de France 61, 1961/62, σ. 312 - 13). Θὰ πρόκειται πιθανῶς περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ὅπερ ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς Θυατειρηνοὺς τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν ἐπιστολήν.

στοῦ μόνον ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης. OVERBECK, Schriftquellen, ἀρ. 2256. E. LOEWY, Inschr. gr. Bildhauer, 317. BRUNN, Gesch. d. gr. Künstler I, 555. LIPPOLD ἐν PAULY-WISSOWA RE λ. *Kephisodoros*, στ. 230 THIEME - BECKER, Allg. Lex. der bild. Künstler ἐν λ. *Kephisodoros*. τ. XX σ. 162.

1 Dizionario Epigrafico di antichità romane I, Roma 1895, σ. 32, ἀρ. 73.

2 Die römischen Reichsbeamten von Achaia bis auf Diokletian (Schriften der Balkankommission IX), Wien 1939, στ. 113.

3 Πιθανῶς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τοποθετήσῃ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀρχὴν του πρὸ τῆς ὑπατείας του, ἀν γίνῃ δεκτὸν ὅτι αὐτὸς ἐγένετο ὕπατος τὸ 16 π.Χ.

4 M. CLERC ἐν BCH 10, 1886 = IGR IV 1211.

5 Ἀποκείμενα σήμερον ἐν τῷ Münzkabinett τοῦ Βερολίνου ὑπ' ἀριθμ. 4, 18g καὶ 4, 98g. Πβλ. καὶ M. GRANT, From imperium to auctoritas, 1946, σ. 387.

6 KLEBS, Prosop. Imp. Rom. I 1175, σ. 463.

7 TH. MOMMSEN, Röm. Staatsrecht II⁸, 261, 4.

8 Ὑπάρχουν παραδείγματα διαδοχικῆς ἡγεσίας τῶν δύο ἐπαρχιῶν Ἀχαΐας καὶ Ἀσίας ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Οὕτω π.χ. ἐν ἐπιγραφῇ Ἀτταλείας (SEG VI 660) ἀναφέρεται ἀντιστράτηγος τῶν ἐπαρχιῶν Ἀχαΐας καὶ Ἀσίας. Ἄλλη δ' ἐπιγραφή τῶν χρόνων τοῦ Τραϊανοῦ (IG R. III 165) ἀναφέρει Κλαυδιανὸν συγκλητικὸν [τοῦ δήμου] Ρωμαίων καὶ πρεσβευτὴν ἀντιστράτηγον [ἐπαρχιῶν] Ἀχαΐας καὶ Ἀσί[ας...ἀ]νθύπατον Μακεδονίας.

Ἡ δευτέρα ἐπιγραφή (πίν. 42).

Εὐρέθη πρηνής κατὰ τὴν δυτικὴν στοάν, ὀλίγον πρὸ τῆς προσόψεως τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, παρὰ τὸν ἀριθμὸν 18 τοῦ σχεδίου (εἰκ. 1), ἔνθα σώζεται καὶ τὸ βάθρον ἐφ' οὗ ἦτο ἐσφηνωμένη. Εἶναι δ' ἡ ἐπιγραφή χαραγμένη ἐπὶ πλακὸς ἐκ λευκοῦ ἀσβεστολίθου μετὰ φλεβῶν. Διαστάσεις: πλάτος 0.63, πάχος 0.22 μ. Κολοβὴ ἀνω μέγ. σωζ. ὕψος 1.16 μ. Οἱ 5 πρῶτοι στίχοι αὐτῆς ἐγράφησαν διὰ γραμμάτων ὕψ. 0.03, οἱ δὲ ὑπόλοιποι διὰ γραμμάτων ὕψους 0.015 καὶ μὲ διάστιχον 0.015 μ.

Παραθέτω τὸ κείμενον ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐν μεταγραφῇ :

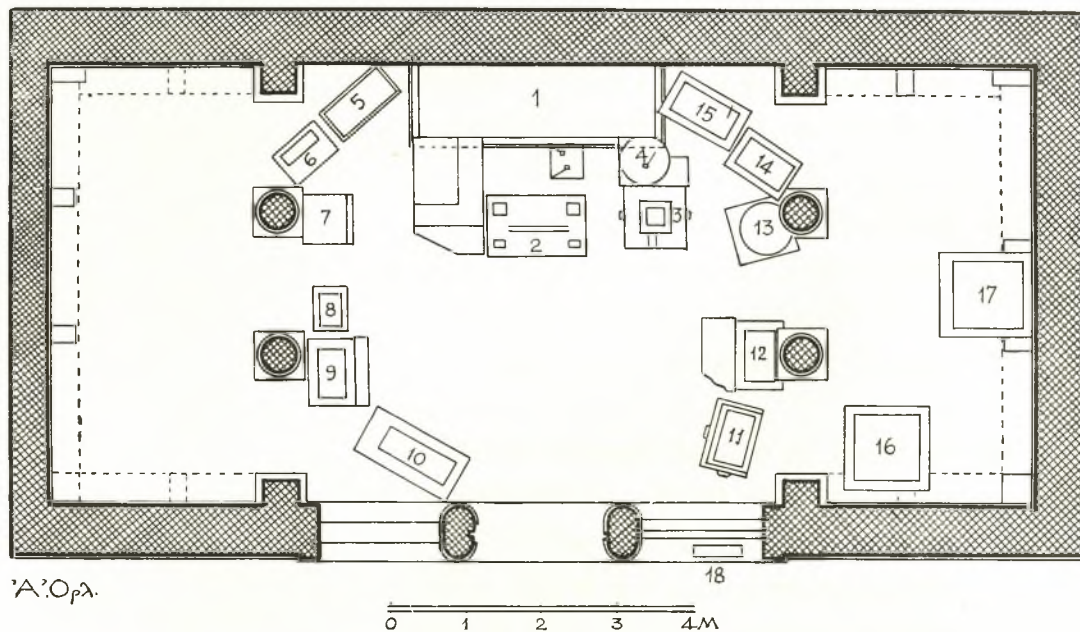
Ἄγαθ]ΑΤΥ[χα]
 γραμματέ]ΟΣΜΝΑΣΙΣΤΡΑΤΟΥ
 ἔτ]ΟΥΣ · ΟΓ ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΝΤΑΣ
 Οὐ]ΠΗΣΙΑΣΝΙΚΗΡΑΤΟΥΚΑΙΣΤΡΑ
 5 ΤΩΝΟΣ · ΔΟΓΜΑ · ΜΗΝΟΣ ΙΒ Κ
 ΕΠ]ΤΙΜΝΑΣΙΣΤΡΑΤΟΣΦΙΛΟΣΕΝΙΔΑΕΝΠΑΝΤΙΚΑΙ
 ΡΩΙΟΥΔΙΑΛΕΙΠΕΙΒΥΠΡΑΤΩΝ[τοῦς]ΤΑΣΟΥΠΗΣΙΑΣ
 ΕΝΤΕΤΑΙΣΤΩΝΣΕΒΑΣΤΩΝΘΥΣΙΑΙΣΕΝΤΕΤΑΙΣ . . .
 . . . ΠΙΚΑΙΣ . . . [παρέ]ΧΩΝΤΕΚΑΙΔΑΠΑΝΩΝ
 10 ΠΑΝΤΑΜΕΓΑΛΟΨΥΧΩΣΚΑΙΜΕΓΑΛΟΜΕΡΩΣΑΣΙΩΣ
 ΤΩΝΠΡΟΓΟΝ[ων]ΚΑΙΤΟΥΦΙΛΟΣΕΝΙΔΑΤΟΥΠΙΑΤΡΟΣΠΟ
 ΤΙΤΑΝΟΥΠΗΣΙΑΝ . . . Ν · ΔΕΔΙΑΠΑΝΤΟΣΤΕΥΠΕΡ
 ΤΩΝΓΕΡΟΝΤΩΝΠΡΟΙΣΤΑΤΑΙΕΝΤΩΙΣΥΝΦΕΡΟΝ
 ΤΙΑΥΤΩΝ
 15 ΕΔΟΣΕΤΟΙΣΤΑΣΟΥΠΗΣΙΑΣΕΠΑΙΝΕΣΑΙΜΝΑΣΙ
 ΣΤΡΑΤΟΝΦΙΛΟΣΕΝΙΔΑΕΠΠΑΣΙΤΟΙΣΥΠΑΥΤΟΥ
 ΓΕΙΝΟΜΕΝΟΙΣΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑΣΙΚΑΙΑΝΑΘΕΜΕΝ
 ΑΥΤΩΙΣΤΑΛΑΝΑΝΑΓΡΑΠΤΑΝΕΝΩΙΑΝΟΥΤΟΣΤΟΠΩΙ
 ΘΕΛΗΚΑΙΕΠΙΓΡΑΨΑΙΟΙΤΑΣΟΥΠΗΣΙΑΣ:ΜΝΑΣΙΣΤΡΑ
 20 ΤΟΝΦΙΛΟΣΕΝΙΔΑΔΙΑΠΑΝΤΟΣΕΥΕΡΓΕΤΟΥΜΕΝΟΙ
 ΥΠΑΥΤΟΥΑΡΕΤΑΣΕΝΕΚΕΝ ΣΤΕΦΑΝΟΥΣΘΑΙΔΕΑΥ
 ΤΟΝΚΑΤΑΕΤΟΣΥΠΟΤΩΝΕΠΙΜΕΛΗΤΑΝΕΝΤΩΙΑΓΩΝΙ
 ΤΩΝΙΘΩΜΑΙΩΝΤΩΙΤΑΣΑΡΤΕΜΙΤΟΣΣΤΕΦΑΝΩΙΚΑΙ
 ΑΝΑΚΑΡΥΣΣΕΣΘΑΙΟΙΤΑΣΟΥΠΗΣΙΑΣΣΤΕΦΑΝΟΥΝ
 25 ΤΙΜΝΑΣΙΣΤΡΑΤΟΝΦΙΛΟΣΕΝΙΔΑΑΡΕΤΑΣΕΝΕ
 ΚΕΝ
 ΑΝΑΘΕΜΕΝΔΕΚΑΙΣΤΑΛΑΝΛΙΘΙΝΑΝΠΑΡΑΤΟΝΝΑΟΝ
 ΤΑΣΑΡΤΕΜΙΤΟΣΕΧΟΥΣΑΝΤΟΥΤΟΤΟΨΑΦΙΣΜΑ
 ΑΝΑΔΟΘΕΙΣΑΝΨΑΦΩΝΟΒΕΛΟΣΕΠΑΣΑΙΣ

- . . Ἐπιγραφή ἀτύχαια
 γραμματέως Μνασίστρατου
 ἔτους· ΟΓ· ἐπιμελητῶν τῆς
 Οὐπηρεσίας Νικηράτου καὶ Στρα-
 5 τῶνος· Δόγμα· Μηνὸς ΙΒ' Κ'
 ἐπεὶ (;) Μνασίστρατος Φιλοξενίδα ἐν παντὶ και-
 ρῷ οὐ διαλείπει εὖ πράττων [τούς] τῆς Οὐπηρεσίας
 ἐν τε ταῖς τῶν Σεβαστῶν ἰουσίαις ἐν τε ταῖς
 ..πίκαις.. [παρέ]χων τε καὶ δαπανῶν
 10 πάντα μεγαλοψύχως καὶ μεγαλομερῶς ἀξίως
 τῶν προγόν[ων] καὶ τοῦ Φιλοξενίδα τοῦ πατρὸς πο-
 τι τῶν Οὐπηρεσίαν ...ν . δε διὰ παντός τε ὑπὲρ
 τῶν γερόντων προΐσταται ἐν τῷ συμφέρον-
 τι αὐτῶν
 15 Ἐδοξε τοῖς τῆς Οὐπηρεσίας ἐπαινεῖσαι Μνασί-
 στρατον Φιλοξενίδα ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἔπ' αὐτοῦ
 γενομένοις εὐεργετήμασι καὶ ἀναθέμεν
 αὐτῷ στάλαν ἀναγραπτάν, ἐν ᾗ ἂν οὗτος τόπων
 θέλη καὶ ἐπιγράψαι: οἱ τῆς Οὐπηρεσίας Μνασίστρα-
 20 τον Φιλοξενίδα διὰ παντός εὐεργετούμενοι
 ἔπ' αὐτοῦ ἀρετᾶς ἔνεκεν. Στεφανοῦσθαι δὲ αὐ-
 τὸν κατὰ ἔτος ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν ἐν τῷ ἀγῶνι
 τῶν Ἰθωμαίων τῷ τῆς Ἀρτέμιτος στεφάνῳ καὶ
 ἀνακαρύσσεσθαι: οἱ τῆς Οὐπηρεσίας στεφανοσυμπληρωῶ
 25 τι Μνασίστρατον Φιλοξενίδα ἀρετᾶς ἔνε-
 κεν
 Ἐναθέμεν δὲ καὶ στάλαν λιθίαν παρὰ τὸν ναὸν
 τῆς Ἀρτέμιτος ἔχουσαν τοῦτο τὸ ψάφισμα.
 Ἐναδοθεῖσθαι ψάφων ΟΕ' ἔδοξε πάσαις.

Ἐκ τοῦ στ. 1 σώζονται ἐν τῷ μέσῳ μόνον τὰ τρία γράμματα ΑΤΥ. Ταῦτα δ' ἀπετέ-
 λουν βεβαίως τμήμα τῆς συνήθους εἰς ψηφίσματα κλπ. διλέκτου ἐπικεφαλίδος ΑΓΑΘΑ-
 ΤΥΧΑ, ὅθεν συνεπλήρωσα τὸν στίχον τοῦτον ἀγαθ]ὰ τύ[χα.

Τὴν ἀρχὴν τοῦ στ. 2 συμπληρῶ ἄνευ ἀμφιβολίας γραμματέ]ος, ἀφ' οὗ ἄλλως τε
 ἢ διὰ τοῦ ο γραφῆ τῆς γενικῆς γραμματέως εἶναι συνήθης καὶ εἰς ἄλλας συγχρόνους
 ἐπιγραφὰς τῆς Μεσσηνίας (IG V, 1 1352, 1412, 1463 κλπ.).

Τοῦ στ. 3 τὴν πρώτην λέξιν συμπληρῶ ἔτ]ους. Τὸ δὲ ἀμέσως ἐπόμενον ΟΓ εἶναι ὁ ἀριθμὸς 73. Ἐὰν λοιπὸν ὡς χρονικὴ ἀφετηρία ληφθῆ (ὅπερ πιθανώτερον) ἢ ἀπὸ τῆς ἐν Ἀκτίῳ νίκης τοῦ Αὐγούστου (τῆς 2-9-31 π.Χ.) τότε τὸ ἔτος 73 τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 42 μ.Χ., τοῦθ' ὅπερ μᾶς χρησιμεύει ὡς *terminus ante quem* διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ (στ. 26/27) ἀναφερομένου ναοῦ

Εἰκ. 1. Κάτοψις τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος (ὁ ἀριθμὸς 18 δηλοῖ τὴν θέσιν τῆς δευτέρας ἐπιγραφῆς).

τῆς Ἀρτέμιδος. Τούτου τεθέντος ὁ ἐν στ. 2 μνημονευόμενος γραμματεὺς *Μνασίστρατος*, ὅστις ἐπανειλημμένως ἀναφέρεται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ (στ. 6, 11, 16, 20, 25) ὡς υἱὸς τοῦ Φιλοξενίδα, εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἦτο υἱὸς τοῦ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιγραφῇ (στ. 1) τοῦ ἔτους 2/3 μ.Χ. ἀναφερομένου ὡς γραμματέως τῶν Συνέδρων Φιλοξενίδα, ἀφ' οὗ καὶ τὸ μεταξὺ τῶν δύο ἐπιγραφῶν (1^{ης} καὶ 2^{ας}) μεσολαβοῦν διάστημα τῶν 39 ἐτῶν ἐπιτρέπει νὰ τὸ ὑποθέσωμεν.

Στ. 3-4. *ἐπιμελητῶν τᾶς/Οὐπησίας*. Οὐπησία εἶναι ὁ τίτλος θρησκευτικοῦ συλλόγου γερόντων ἐπιμελουμένων τῆς λατρείας τῆς Ἀρτέμιδος, παράγωγος ἐκ τοῦ ἐπιθέτου Οὐπίς, δι' οὗ ὁ Καλλιμάχος προσφωνεῖ τὴν θεὰν εἰς τὸν εἰς Ἄρτεμιν καὶ τὸν εἰς Δῆλον ὕμνον του¹, χαρακτηρίζων αὐτὴν ἐν τῷ πρώτῳ ὕμνῳ καὶ ὡς *φασεφόρον*. Ὡς δὲ μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Πausanίου², ἡ Ἄρτεμις ἐλατρεύετο ἐν Μεσσηνίᾳ καὶ ὡς *φασεφόρος*. Ὅτι δὲ τὸ Οὐπίς ἦτο πράγματι ὄνομασία ἢ ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος βεβαιοῦται ἐπὶ πλέον οὐ μόνον ἐξ αὐτοῦ τοῦ Καλλιμάχου ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Τζέτζη³ καὶ τοῦ

¹ Ὑμνος εἰς Ἄρτεμιν στ. 204 (ἐκδ. Pfeiffer): *Οὐπί ἀνασσ' εὐὐπί φασεφόρε*, στ. 240: *Οὐπί ἀνασσα*. Ὑμνος εἰς Δῆλον, αὐτόθι στ. 292.

² IV 31. 3 καὶ 7.
³ Εἰς Λυκόφρ. 936.

Μ. Ἐτυμολογικοῦ¹. Σημειωτέον δ' ὅτι Οὐπίς ὠνομάζετο καὶ μία τῶν τριῶν ὑπερβορείων παρθένων, δι' ὃ καὶ τὸ Μ. Ἐτυμολογικὸν προσθέτει (ἐν λ.) ὅτι ἡ Ἄρτεμις ὠνομάσθη οὕτω ἢ παρὰ τὸ ὀπίζεσθαι (= βοηθεῖν) τὰς ικτιούσας αὐτῇ, ἢ παρὰ τὴν θρέψασαν αὐτὴν Οὐπιν ἢ διὰ τὰς ὑπερβορέας κόρας Οὐπιν, Ἐκαέργην, Δοξώ², ἃς ἐτίμησεν Ἀπόλλων καὶ Ἄρτεμις. Καὶ ἀπὸ τῆς Οὐπίδος ἢ Ἄρτεμις Οὐπίς³.

Ἄσπον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἐπιμελητὰς τῆς Οὐπησίας οὗτοι θὰ εἶναι ἴσως καὶ οἱ εἷς τε τὴν ἡμετέραν (στ. 13) καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφὰς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος (πβλ. ΠΑΕ 1962, σ. 112α, 112β) ἀναφερόμενοι ἱεροὶ γέροντες τῆς Οὐπησίας.

Στ. 5. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιγραφῆς ἀποτελεῖ δόγμα ἤτοι ψήφισμα πιθανώτατα τῶν συνέδρων τῆς Μεσσήνης, ὅπερ ἐξεδόθη τὴν εἰκοστὴν ἡμέραν τοῦ δωδεκάτου μηνὸς (μηνὸς ΙΒ' . Κ') ἤτοι τὴν 20^{ην} Φεβρουαρίου, ἂν ὡς πρῶτον μῆνα δεχθῶμεν, ὡς εἴθιστο κατὰ τὴν παλαιότεραν Ρωμαϊκὴν ἐποχὴν, τὸν Μάρτιον ἢ τὴν 20^{ην} Δεκεμβρίου ἂν δεχθῶμεν τὴν ἀπὸ τοῦ Καίσαρος ἰσχύουσαν ἀρχὴν τοῦ ἔτους 1^{ην} Ἰανουαρίου.

Ὁ στ. 6 ἀρχίζει διὰ τοῦ ἐπερι ἀντὶ τοῦ ἐπει ἢ ἐπειδή. Πρόκειται ἄρα γε περὶ λάθους τοῦ χαράξαντος τὴν ἐπιγραφὴν;

Στ. 7. Οὐ διαλείπει εἰς πράττων [τοὺς] τὰς Οὐπησίας. Ἀνάλογος ἔκφρασις ἐν τῇ ἐπιγραφῇ IG II/III 1², 1263 13-16 διατελεῖ τὰ συμφέροντα πράττων... ὑπὲρ τῶν θιασωτῶν.

Στ. 8. Ἐν τε ταῖς τῶν Σεβαστῶν θυσίαις. Αἱ ὑπὲρ ὑγείας τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων τελούμεναι ἐν Μεσσήνῃ θυσίαι ἀναφέρονται καὶ εἰς τὸν στ. 8 τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς (σ. 117).

Στ. 10. Μεγαλοπύχως καὶ μεγαλομερῶς. Τοῦ ἐπιρρήματος μεγαλομερῶς καὶ τοῦ ἀναλόγου ἐπιθέτου μεγαλομερῆς, ἀντιστοιχοῦντων πρὸς τὰ μεγαλοπρεπῶς, μεγαλοπρεπῆς, ἐγένετο χρῆσις ἀπὸ τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς καὶ ἐντεῦθεν. Οὕτω συναντῶμεν αὐτὰ παρὰ Πολυβίῳ (XVI 25. 3—XXVIII 20. 1—XXX 14. 1) εἰς ἐπιγραφὴν τῆς Σησιτοῦ τοῦ 2^{ου} π.Χ. αἰῶνος (OGI 339, 68) καὶ εἰς ἐπιγραφὴν τοῦ Ἀκραιφίου τῆς Βοιωτίας τοῦ 1^{ου} μ.Χ. αἰ. (IG VII, 2712, 61).

Στ. 12/14. διὰ παντός τε ὑπὲρ/τῶν γερόντων προϊίσταται ἐν τῷ συμφέροντι αὐτῶν, δηλαδὴ πάντοτε προβάλλει ἑαυτὸν (πρωτοστατεῖ εἰς ἐνεργείας) ὑπὲρ τῶν γερόντων δηλ. τῶν ἐπιμελητῶν τῆς Οὐπησίας καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν. Ἄσπον ἀφορᾷ τοὺς γέροντας βλέπε ὅσα ἔγραψα σχετικῶς εἰς ΠΑΕ τοῦ 1962, σ. 112 β.

Στ. 18. στάλαν ἀναγραπτῶν = στήλην φέρουσαν γράμματα καὶ ἐκτεθειμένην εἰς δημοσίαν θέαν. Τὸ ἐπίθετον ἀνάγραπτος ἀπαντᾶται μὲ τὴν ἔννοιαν ταύτην καὶ παρὰ Θουκυδίδη (I 29): ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἔσαι ἀνάγραπτος.

Στ. 18/19. Ἐν ᾧ ἂν οὗτος τόπων θέλη. Ἡ θέσις εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἰδρῦετο ἢ ἀναγράφουσα τὸ τιμητικὸν ψήφισμα στήλη ἐπαφίετο εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ τιμωμένου, ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς IG II/III 1², 1263, 43 γραφούσης νὰ στηθῇ ἢ στηλῆ: οὗ ἂν βούληται (ὁ τιμώμενος).

Στ. 21/22. Στεφανοῦσθαι δὲ αὐτὸν κατὰ ἔτος ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν. Ἡ ὑπό τινος θρησκευ-

1 Ἐν λ. Οὐπίς. Ἐπίθετον Ἀρτέμιδος...

(Ἔγνος εἰς Δῆλον ἔκδ. Pfeiffer στ. 292).

2 Τὰ ὀνόματά των ἀναφέρει καὶ ὁ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ

3 Πβλ. καὶ NONNOY Διονυσιακά XLVIII 8. 332.

τικοῦ συλλόγου (κοινοῦ, θιάσου κλπ.) ὡς ἐνταῦθα τοῦ τῆς Οὐπησίας, ἀπονομή στεφάνου εἰς τινα ἰδιώτην, χάριν ἠθικῆς αὐτοῦ ἀμοιβῆς διὰ τὰς εἰς τὸν σύλλογον παρασχεθείσας ὑπ' αὐτοῦ εὐεργεσίας ἢ ὑπηρεσίας ἦτο συνήθης κατὰ τὴν ἀρχαιότητα¹, μάλιστα δὲ κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικούς καὶ τοὺς ἔπειτα χρόνους. Ἀπενέμετο δ' ὁ στέφανος εἰς τὸν τιμώμενον ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν (ἡμέτ. στ. 22 καὶ IG II/III 1², 1314, 21) ἢ τῶν ἱεροποιῶν (IG II/III 1263, 37 — 1962, 15 κλπ.), οὐχὶ δ' ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ κατὰ ἔτος (ἡμ. ἐπ. στ. 22) ἢ κατ' ἐνιαυτὸν (IG II/III 1² 1314, 19-21, CIG II 271 31-34) καὶ εἰς τὸν αἰεὶ χρόνον (CIG 2525 β, 65, 85, 116) ἀκόμη δ' ἐνίοτε καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τιμωμένου ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ (CIG 2525 β, 89).

Στ. 22/23. Ἐν τῷ ἀγῶνι/τῶν Ἰθωμαίων. Ἡ ἀπονομή τοῦ στεφάνου ἐγίνετο πάντοτε κατὰ τινα ἐπίσημον ἐορτήν, ὡς ἐνταῦθα ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν Ἰθωμαίων.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐν Μεσσήνῃ τελουμένους ἀγῶνας ἐγνωρίζομεν μέχρι τοῦδε ἐκ τοῦ Πausanίου (IV 33. 2) μόνον τὰ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ μνημονευόμενα Ἰθωμαῖα, ἀγῶνα παλαιόν, ἀρχικῶς δὲ κατὰ Πausanίαν καὶ μουσικόν, τοῦθ' ὅπερ ἀμφίβολον κατὰ REISCH (RE I, λ. *Agonen*, στ. 856) πολὺ πιθανὸν ὅμως ἐὰν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οἱ καὶ ὑπὸ τοῦ Πausanίου (ξ.ἀ.) μνημονευόμενοι στίχοι τοῦ παλαιοῦ Κορινθίου ἐπικοῦ ποιητοῦ Εὐμήλου² εἰς τὸ εἰς Δῆλον προσώδιον, ἔχοντες οὕτω:

τῷ γὰρ Ἰθωμάτα καταθύμιος ἔπλετο μοῖσα
ἀ καθαρά<ν κινάραν> καὶ ἐλεύθερα σάμβάλ' ἔχουσα.

Πάντως τὰ Ἰθωμαῖα ἐτελοῦντο καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πausanίου, ἦτοι κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ 2^{ου} μ.Χ. αἰῶνος. Πλὴν ὅμως τῶν Ἰθωμαίων ἐξ ἐπιγραφῶν εὐρεθεισῶν κατὰ τὰς προσφάτους ἀνασκαφάς μου, ἐγένετο γνωστόν, ὅτι ἐτελοῦντο ἐν Μεσσήνῃ καὶ τὰ Ἀσκληπιεῖα (ΠΑΕ 1958, 178, Ἔργον 1958, σ. 142) καὶ τὰ Ρωμαῖα (αὐτόθι) ἀκόμη δὲ καὶ τὰ πρὸς τιμὴν τοῦ Γαίου πιθανώτατα τελούμενα *Καισάρεια* (βλ. ἀνωτέρω τὴν 1^{ην} ἐπιγραφὴν στ. 7).

Στ. 23. τῷ τὰς Ἀρτέμιτος στεφάνῳ ἦτοι διὰ στεφάνου γενομένου φροντίδι καὶ δαπάναις τῶν ἐπιμελουμένων τοῦ ναοῦ καὶ τῆς λατρείας τῆς Ἀρτέμιδος. Ὁ τύπος Ἀρτέμιτος εἶναι δωρικὴ παραλλαγή τοῦ Ἀρτέμιδος³.

Ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ δὲν καθορίζει τὸ εἶδος τοῦ ἀπονεμηθέντος εἰς τὸν Μνασίστρατον στεφάνου, ἀν δηλαδὴ οὗτος θὰ ἦτο ἐξ ἀπλοῦ φυλλώματος (θαλλοῦ ἢ θάλλινος), ὅπερ καὶ τὸ συνηθέστερον⁴, ἢ ἐκ φύλλων κισσοῦ (ἰδίως προκειμένου περὶ θιάσου τοῦ Διονύσου IG II/III 1², 1320) ἢ ἐκ φύλλων λεύκης (λευκαίας, ὡς τῶν Ἡλιαστῶν ἐν Ρόδῳ) ἢ ἐκ δρυὸς (ὡς οἱ τῆς Βενδίδος IG II/III 1² 1284) ἢ ἐξ ἀνθέων (ἀνθίνος μετὰ ταινίας, Κίου) ἢ ἐξ ἐλαίας (IGR 370) ἢ τέλος ἐκ χρυσοῦ. Ἐπειδὴ δὲ δὲν καθορίζεται ρητῶς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἡ σύστασις του θὰ πρέπει νὰ τὸν θεωρήσωμεν ὡς ἐξ ἀπλοῦ φυλλώματος κατεσκευασμένον⁵.

1 Βλ. σχετικῶς P. FOUCART, *Des associations religieuses chez les Grecs*, Paris 1873, σ. 33. ER. ZIEBARTH, *Das griechische Vereinswesen*, Leipzig 1896, σ. 164. FR. POLAND, *Geschichte des griech. Vereinswesens*, Leipzig 1909, σ. 426.

2 *Epigramm Graec. fragm.* ἔκδ. G. Kinkel, τ. I, Δειψία 1877, σ. 193.

3 THUMB - KIEKERS, *Griech. Dial.* I, 107.

4 ZIEBARTH, ἔ.ἀ. σ. 164.

5 Πρβλ. POLAND, ἔ.ἀ. σ. 428, σημ. 2 καὶ 430.

Στ. 24-25. *ἀνακαρύσσεσθαι: οἱ τὰς Οὐπησίας στεφανοῦντι Μνασίστρατον Φιλοξενίδα*

Ἡ ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν ἢ τῶν ἱεροποιῶν πανηγυρικὴ ἀπονομὴ τοῦ στεφάνου εἰς τὸν τιμώμενον ἐξηγγέλλετο μεγαλοφώνως, καὶ δὴ διὰ τοῦ κήρυκος, ὡς ρητῶς λέγει ἡ ἐπιγραφή IGR IV 159: *ἀναγορευόντος τοῦ κήρυκος* καὶ ὡς ὑποδηλοῖ ἢ τε ἐν τῇ ἡμετέρα ἐπιγραφῇ φράσις καὶ *ἀνακαρύσσεσθαι* καὶ ἡ ἐν IG XII (5) 600, 15: *καὶ ἀνακηρύξαι τὸν στέφανον ἐν τοῖς Εἰσιδείοις*, καὶ τέλος ὁ εἰς ἄλλην ἐπιγραφὴν χαρακτηρισμὸς τοῦ στεφάνου ὡς *κηρυκτοῦ* (Brit. Mus. Inscr. 1032, 10— BCH 17, 545). Συνήθως ὁμοῦς ἡ πρῶξις τῆς ἀπονομῆς ἐλέγετο *ἀναγόρευσις* τοῦ στεφάνου (IG II/III 1² 1263, 1277, 1292, 1299—1314, 1315, 1329. CIG 2271, 2525 β κλπ. FOUCART, ἔ.δ.σ. 238), ἡ δὲ τήρησις τῆς ἀναγορεύσεως ἦτο ἐπιβεβλημένη ἐπὶ ποινῇ προστίμου (IG II/III 1² 1263, 43, 1292, 15, 1271, 49, 1297, κλπ.) καὶ διὰ λόγους ἠθικῆς τάξεως καὶ χάριν παροτρύνσεως καὶ ἄλλων μελῶν τοῦ συλλόγου πρὸς εὐεργεσίαν αὐτοῦ, ὡς ρητῶς τοῦτο ἀναφέρεται εἰς πλείονας ἐπιγραφάς (IG II/III 1² 1327, 20-25, 1271, 18-19, 1263, 43-44 1292, 15. CIG II 2271, 31-34). Τὸ *στεφανοῦντι* εἶναι διαλεκτικὸς τύπος τοῦ *στεφανοῦσι*¹.

Στ. 27/28. *Ἀναθέμεν δὲ καὶ στάλαν λιθίναν παρὰ τὸν ναὸν τὰς Ἀρτέμιδος*

Τὸ *ἀναθέμεν*² εἶναι δωρικὸς τύπος τοῦ ἀναθεῖναι (SCHWYZER, Gr. Gramm. 71, 10-71, 5). Τοῦ δὲ διὰ τοῦ ταῦ ἀντὶ τοῦ δέλτα τύπου (*Ἀρτέμιδος*) χρῆσις ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Φλαβίων (THUMB-KIEKERS, Griech. Dialekte I, Heidelberg 1932, σ. 106). Ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφή ἐχαράχθη πράγματι ἐπὶ λιθίνης στήλης καὶ ἀνιδρύθη κατὰ τὴν πρόσοψιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος (σχέδιον εἰκ. 1, ἀρ. 18), ἔνθα εὐρέθη κατὰ χώραν ἢ βάσις τῆς φέρουσα τὴν σχετικὴν ἐγκοπὴν σφηνώσεως τῆς ἐπιγραφῆς.

Στ. 29. *Ἀναδοθεισῶν ψάφων ΟΕ ἔδοξε πάσαις. Ἀφ' οὗ δὲ ἐμοιράσθησαν (εἰς τοὺς Συνέδρους) ΟΕ' (=75) ψῆφοι, ἀπεφασίσθη (ἦτοι ἐνεκρίθη) τὸ ψήφισμα, πάσαις, δηλ. ταῖς ψῆφοις) ἦτοι παμψηφεῖ. Τὸ ἀναδίδωμι³ ψῆφον εὔρηται καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ IG II/III 1², 1334, 19... ὑπὲρ τούτων δὲ ἀναδιδ(όναι) τὴν ψῆφον.*

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ

¹ THUMB-KIEKERS, Griech. Dial. I, 106.

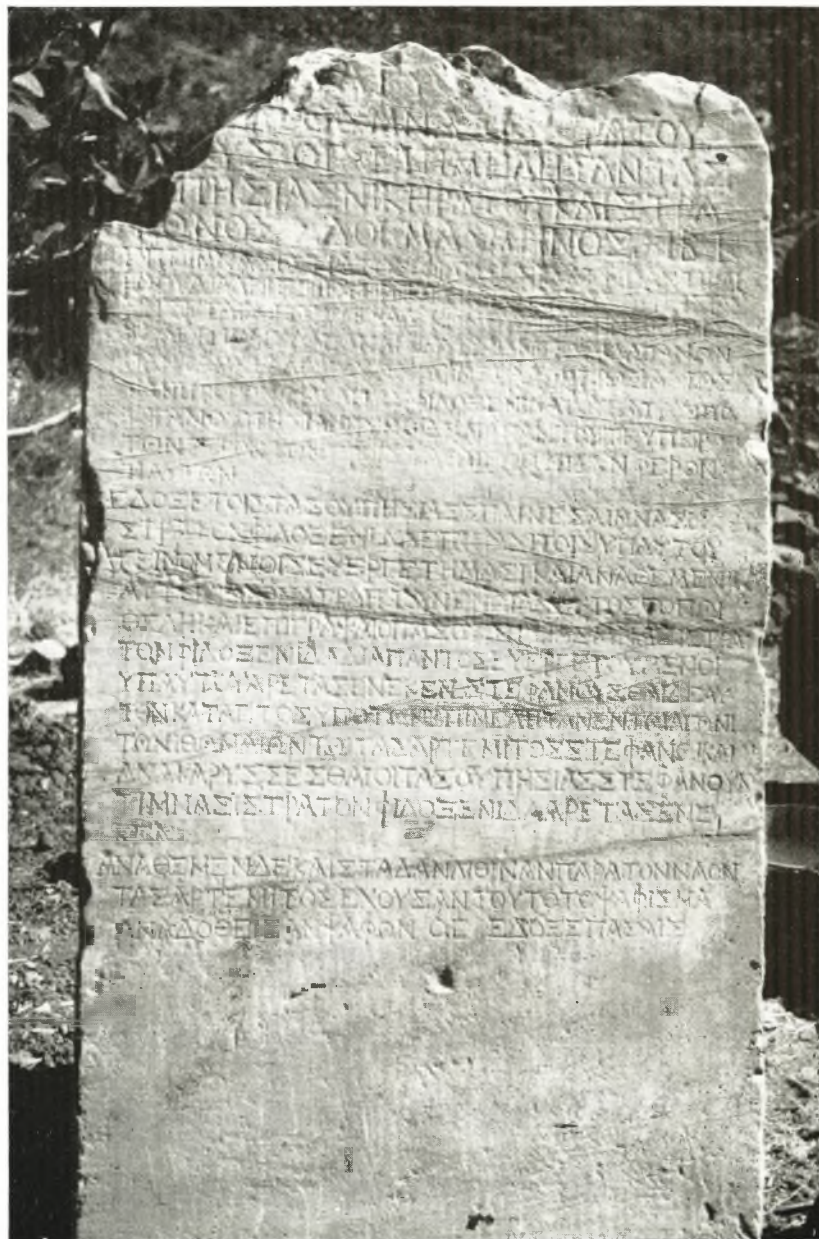
² Κατὰ FR. BECHTEL (Die griechischen Dialekte I, 371) ἡ εἰς -εν κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται ν' ἀποδοθῇ ἐν Ἀρκαδίᾳ μόνον εἰς Ἀχαιοὺς καὶ δικαιούται τις νὰ εἴπη, ὅτι παντοῦ ὅπου αὕτη ἐμφανίζεται

Ἀχαιοὶ θὰ τὴν διετήρησαν. Βλ. σχετικῶς καὶ HOFFMANN, De mixtis graecae linguae dialectis, 60 ἔξ.

³ Περὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀναδίδωμι (=διαμοιράζω) πβλ. ΠΟΛΥΒ. V, 58, 2 καὶ VIII, 17, 2. ΔΙΟΝ. ΑΛΙΚ. X, 57 κλπ.

Φωτογραφία έκτρου της πρώτης επιγραφής.

Φωτογραφία της στήλης ἐφ' ἧς ἡ δευτέρα ἐπιγραφή.